زاهد نوٽس • سنڌ بورڊ

نائين ڪلاس سنڌي نوٽس
سنڌ بورڊ (مڪمل ڪتاب)

سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ ڄامشورو جي ڪتاب «سنڌي لازمي» (ڪلاس نائون) جا مڪمل نوٽس

9th Class Sindhi Notes — Sindh Boards (Full Book) • Zahid Notes

هنن نوٽس بابت

هي نوٽس سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ (STBB) ڄامشورو جي ڪتاب **سنڌي لازمي**، ڪلاس نائون، مطابق لکيا ويا آهن. هي ڪتاب سنڌ جي سڀني بورڊن — ڪراچي، حيدرآباد، سکر، لاڙڪاڻو ۽ ميرپورخاص — جي نائين ڪلاس جي شاگردن لاءِ ساڳيو آهي.

ڪتاب جي جوڙجڪ: **19 نثري سبق**، **8 نظم** ۽ **صرف و نحو (گرامر)**. هر سبق ۾ مطالعي جا نوٽس، اهم لفظ، ۽ اصل مشقي سوال (چونڊ سوال، مختصر سوال ۽ تفصيلي سوال) ڏنا ويا آهن؛ چونڊ سوالن جا جواب ڪتاب جي آخر ۾ آهن.

ڌيان ڏجو: سبقن جا نمبر ڪتاب جي نمبرن سان ملن ٿا. نظمن ۽ غزلن کي صرف موضوع ۽ مرڪزي خيال سان سمجهايو ويو آهي — شعرن جون ستون نقل نه ڪيون ويون آهن.

فهرست

ڪتاب ڪيئن استعمال ڪجي پيپر جو نمونو، پڙهڻ جو طريقو ۽ خبرداري

حصو پهريون — نثر سبق 1 کان 19

حصو ٻيو — نظم نظم 1 کان 8 (موضوع ۽ مرڪزي خيال)

حصو ٽيون — صرف و نحو گرامر: اسم، فعل، ضمير، صفت، جملو، محاورا، مضمون

آخر ۾ ورجائي جي فهرست ۽ چونڊ سوالن جي جوابي ڪنجي

ڪتاب ڪيئن استعمال ڪجي

- پهريان هڪ سبق جا نوٽس پڙهو، پوءِ ڪتاب بند ڪري ان جا مشقي سوال پاڻ حل ڪرڻ جي ڪوشش ڪريو.
- هر سبق جي آخر ۾ ڏنل اهم لفظ ياد ڪريو — اهي ئي مختصر سوالن جا جواب آهن.
- چونڊ سوالن جا جواب آخر ۾ ڏنل ڪنجي سان ملايو. جيڪو سوال غلط ٿئي، ان جو حصو وري پڙهو.
- امتحان کان اڳ واري هفتي ۾ هر ڏينهن هڪ حصو ورجايو ۽ آخر ۾ ڏنل فهرست استعمال ڪريو.
- نظمن کي صرف مرڪزي خيال ۽ موضوع سان ياد ڪريو؛ شعر ياد ڪرڻ وقت پنهنجي ڪتاب مان پڙهو.

> **سنڌ جي سيني بوربن لاءِ:** هي ڪتاب ۽ پيپر جو نمونو ڪراچي، حيدرآباد، سکر، لاڙڪاڻو ۽ ميرپورخاص — سڀني سنڌ بوربن لاءِ ساڳيو آهي، ڇو ته ڪتاب سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ جامشورو جو ڇپايل آهي. پنهنجي بورڊ جي تازين هدايتن لاءِ پنهنجي بورڊ جي اعلانن کي ڏسو.

پيپر جو نمونو — ڇا توقع ڪجي

هيٺ ڏنل نمونو ٽئين ڏر جي ذريعن مان ورتل آهي ۽ پيپر جي شڪل سمجھائڻ لاءِ آهي، سرڪاري واعدو نه آهي. امتحان کان اڳ پنهنجي بورڊ جي تازي ماڊل پيپر ۽ اعلانن سان ضرور ملايو.

پيپر	نمبر
ڪل نمبر (سنڌي لازمي، ڪلاس نائون)	**75**
حصو الف — چونڊ سوال (MCQs)	پيپر جو پهريون حصو
حصو ب — مختصر سوال	پيپر جو ٻيو حصو
حصو ج — تفصيلي سوال	پيپر جو ٽيون حصو

ڪل نمبر 75 بن آزاد ذريعن سان ثابت آهن: هڪ تعليمي ويب سائيٽ لکي ٿي ته «سنڌي نائين ڪلاس جو لازمي مضمون آهي ۽ ان جا ڪل نمبر 75 آهن»، ۽ ڪراچي بورڊ جي اسڪيم آف سليبس ۾ «سنڌي (C) نارمل ڪورس، 1 پيپر، 75 نمبر» لکيل آهي.

حصن جي ورهاست: ٽنهي حصن جي الڳ الڳ نمبرن جي ورهاست ڪنهن به قابلِ اعتماد ذريعي مان ثابت نه ٿي سگهي، ان ڪري اها هن ڪتاب ۾ **نه** لکي وئي آهي. تياري سيني ٽنهي حصن جي برابر ڪريو — چونڊ سوال، مختصر سوال ۽ تفصيلي سوال.

> **سبقن جي ڳڻپ بابت خبرداري:** هڪ ذريعو ڪتاب ۾ 26 باب ٻڌائي ٿو، جڏهن ته ٻيو ذريعو 19 نثري سبق ۽ 8 نظم (ڪل 27) ٻڌائي ٿو. هي ڪتاب 19 نثري سبق + 8 نظم + گرامر واري جوڙجڪ تي هلي ٿو. جيڪڏهن توهان جي چپيل ڪتاب ۾ ڪو فرق هجي ته پنهنجي ڪتاب جي فهرست کي آخري سمجهو ۽ استاد کان پڇو.

حصو پهريون — نثر (سبق 1 کان 19)

نثر سادي ٻولي ۾ لکيل تحرير آهي. هن حصي ۾ 19 نثري سبق آهن. هر سبق جا نمبر توهان جي ڇپيل ڪتاب جي نمبرن سان ملن ٿا؛ سبقن جا موضوعي عنوان مطالعي ۾ مدد لاءِ ڏنا ويا آهن.

- **سبق 1:** سبق 1: سنڌي ادب جو تعارف
- **سبق 2:** سبق 2: شاهه عبداللطيف ڀٽائي
- **سبق 3:** سبق 3: سچل سرمست
- **سبق 4:** سبق 4: سنڌ جي تاريخ ۽ ثقافت
- **سبق 5:** سبق 5: موهن جو دڙو — قديم تهذيب
- **سبق 6:** سبق 6: مرزا قليچ بيگ — سنڌي ادب جو باني
- **سبق 7:** سبق 7: سنڌي ٻولي — اسان جي سڃاڻپ
- **سبق 8:** سبق 8: تعليم جي اهميت
- **سبق 9:** سبق 9: محنت ۽ ڪاميابي
- **سبق 10:** سبق 10: صحت ۽ صفائي
- **سبق 11:** سبق 11: ماحول جي حفاظت
- **سبق 12:** سبق 12: سچائي ۽ ايمانداري
- **سبق 13:** سبق 13: وطن سان محبت
- **سبق 14:** سبق 14: استاد جو احترام
- **سبق 15:** سبق 15: ڪتاب ۽ مطالعو
- **سبق 16:** سبق 16: سائنس ۽ ٽيڪنالاجي
- **سبق 17:** سبق 17: سنڌ جا بزرگ ۽ اولياءَ
- **سبق 18:** سبق 18: اتحاد ۽ پائيچارو
- **سبق 19:** سبق 19: وقت جي اهميت

> سبق 1 جو موضوع (سنڌي ادب جو تعارف) ۽ سبق 2 (شاهه عبداللطيف ڀٽائي) آزاد ذريعن سان ثابت آهن. ٻين سبقن جا عنوان مطالعي جا موضوع آهن — پنهنجي ڪتاب جي فهرست سان نمبر ملايو.

سبق 1: سنڌي ادب جو تعارف

ادب ڪنهن به قوم جي سڃاڻپ آهي. سنڌي ادب سنڌ جي هزارين سالن جي تاريخ، ثقافت ۽ سوچ کي پنهنجي اندر سمائي ٿو. هن سبق ۾ اسين سمجهنداسين ته ادب ڇا آهي، ان جا ڪهڙا قسم آهن ۽ سنڌي ادب جي اهميت ڇا آهي.

ادب ڇا آهي؟

- ادب اهو لکيل ۽ ڳايل ڪلام آهي، جنهن ۾ انسان جا جذبا، خيال ۽ تجربا سهڻي ٻولي ۾ بيان ٿين ٿا.
- ادب جا ٻه وڏا قسم آهن: نثر ۽ شاعري. نثر ۾ ڪهاڻيون، مضمون ۽ ڊراما اچن ٿا، جڏهن ته شاعري ۾ نظم، غزل ۽ بيت اچن ٿا.
- سڄو ادب انسان کي سچ، محبت، امن ۽ انسانيت سيکاري ٿو.

سنڌي ادب جي اهميت

- سنڌي ادب سنڌ جي ثقافت ۽ تاريخ کي زنده رکي ٿو؛ ان کان سواءِ اسين پنهنجي ماضي کي وساري ڇڏيندا سين.
- شاهه عبداللطيف ڀٽائي، سچل سرمست ۽ ٻيا وڏا شاعر سنڌي ادب کي دنيا ۾ سڃاڻپ ڏني.
- سنڌي ادب پڑهڻ سان ٻولي مضبوط ٿئي ٿي، سوچ وڌي ٿي ۽ لکڻ جي صلاحيت پيدا ٿئي ٿي.

> **اهم لفظ:** ادب — سهڻي ٻولي ۾ لکيل ڪلام نثر — سادي ٻولي ۾ لکيل تحرير شاعري — وزن ۽ قافيي وارو ڪلام ثقافت — قوم جا رسم، رواج ۽ رهڻي ڪهڻي

سبق 1: سنڌي ادب جو تعارف — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. ادب جو سڀ کان وڏو فائدو ڪهڙو آهي؟

(الف) نمبر وڌائڻ (ب) انسان کي سچ، محبت ۽ انسانيت سيکارڻ (ج) صرف تفريح (د) وقت گذارڻ

سوال 2. ادب جا مکيه ٻه قسم ڪهڙا آهن؟

(الف) نثر ۽ شاعري (ب) ڪهاڻي ۽ ڊراما (ج) نظم ۽ غزل (د) مضمون ۽ خط

سوال 3. سنڌي ادب سنڌ جي ڪهڙي شيءِ کي زنده رکي ٿو؟

(الف) صرف ٻولي کي (ب) تاريخ ۽ ثقافت کي (ج) صرف شاعري کي (د) صرف ڪهاڻين کي

سوال 4. شاهه عبداللطيف ڀٽائي ڪهڙي ادب جو وڏو شاعر آهي؟

(الف) اردو ادب (ب) فارسي ادب (ج) سنڌي ادب (د) انگريزي ادب

سوال 5. نثر ۾ ڪهڙيون شيون اچن ٿيون؟

(الف) صرف نظم (ب) ڪهاڻيون، مضمون ۽ ڊراما (ج) صرف غزل (د) صرف بيت

سوال 6. سنڌي ادب پڑهڻ سان ڇا مضبوط ٿئي ٿو؟

(الف) صرف يادگيري (ب) ٻولي، سوچ ۽ لکڻ جي صلاحيت (ج) صرف هٿ جي لکائي (د) ڪجھ به نه

مختصر سوال

سوال 1. ادب جي وصف لکو.

سوال 2. نثر ۾ شاعري ۾ فرق بيان ڪريو.

سوال 3. سنڌي ادب جي اهميت تي ٽي جملا لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. سنڌي ادب جي اهميت تي تفصيلي نوٽ لکو، ان ۾ نثر ۽ شاعري جي قسمن جو ذڪر ڪريو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 2: شاهه عبداللطيف ڀٽائي

شاهه عبداللطيف ڀٽائي سنڌ جو سڀ کان وڏو صوفي شاعر آهي. هن جو ڪلام سنڌ جي ٻولي، ثقافت ۽ روحانيت جي سڃاڻپ آهي. هن سبق ۾ اسين سندس زندگي، سندس شاعري ۽ سندس پيغام کي سمجهنداسين.

شاهه لطيف جي زندگي

- شاهه عبداللطيف ڀٽائي 1689ع ۾ هالا حويلي ۾ پيدا ٿيو ۽ 1752ع ۾ وفات ڪيائين.
- پيءُ جي وفات کان پوءِ هو ڳوٺ کان پري واري جي دڙي تي رهڻ لڳو؛ واري جي دڙي کي سنڌي ۾ «ڀٽ» چئبو آهي، ان ڪري هو «ڀٽائي» سڏجڻ لڳو.
- هن ٿوري رسمي تعليم حاصل ڪئي، پر عربي ۽ فارسي چگي طرح ڄاڻندو هو ۽ قرآن ۽ حديث جو گهرو علم رکندو هو.

شاهه جو رسالو ۽ پيغام

- سندس شاعري جو مجموعو «شاهه جو رسالو» سڏجي ٿو، جيڪو سندس پوئلڳن گڏ ڪيو.
- رسالي ۾ محبت، پائيچاري، برابري ۽ خدا جي رضا جو پيغام آهي؛ سندس شاعري سادي ۽ دل کي ڇهندڙ آهي.
- شاهه لطيف هڪ موسيقار به هو؛ هن «تمبورو» نالي ساز ايجاد ڪيو.

شاهه لطيف جي اهميت

- سندس شاعري جو پيغام آفاقي آهي — محبت ۽ امن جو پيغام سڄي دنيا جي انسانن لاءِ آهي.
- هر سال 14 صفر تي ٿيٺ شاهه ۾ سندس عرس ملهايو ويندو آهي، جتي هزارين ماڻهو ايندا آهن.
- سندس ڪلام ڪيترين ٻولين ۾ ترجمو ٿيو آهي.

> **اهم لفظ:** ٿيٺ — واري جو ڏڙو رسالو — شاعري جو مجموعو صوفي — خدا جي محبت ۾ رڌل انسان تمبورو — شاهه لطيف جو ايجاد ڪيل ساز

سبق 2: شاهه عبداللطيف ڀٽائي — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. شاهه عبداللطيف ڀٽائي ڪٿي پيدا ٿيو؟

(الف) ڀٽ شاهه (ب) هالا حويلي (ج) سيوهڻ (د) ٺٽو

سوال 2. شاهه لطيف کي «ڀٽائي» چو چيو وڃي ٿو؟

(الف) هو ڀٽ تي رهندو هو (ب) هو ڀٽ جو حاڪم هو (ج) سندس ڳوٺ جو نالو ڀٽ هو (د) هو ڀٽ ۾ پيدا ٿيو

سوال 3. شاهه جي شاعري جي مجموعي کي ڇا چئبو آهي؟

(الف) ديوان (ب) شاهه جو رسالو (ج) گلستان (د) مثنوي

سوال 4. شاهه لطيف ڪهڑو ساز ايجاد ڪيو؟

(الف) ستار (ب) تمبورو (ج) طبلو (د) بانسري

سوال 5. شاهه لطيف جو عرس ڪڏهن ملهايو ويندو آهي؟

(الف) 14 صفر (ب) 10 محرم (ج) 12 ربيع الاول (د) 1 جنوري

سوال 6. شاهه لطيف جي شاعري جو مکيه پيغام ڪهڑو آهي؟

(الف) جنگ ۽ نفرت (ب) محبت، امن ۽ پائيچارو (ج) دولت گڏ ڪرڻ (د) سفر ڪرڻ

مختصر سوال

سوال 1. شاهه عبداللطيف ڀٽائي ڪير هو؟

سوال 2. «ڀٽ» مان ڇا مراد آهي؟

سوال 3. شاهه جو رسالو ڇا آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. شاهه عبداللطيف ڀٽائي جي زندگي ۽ سندس شاعري جي پيغام تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 3: سچل سرمست

سچل سرمست سنڌ جو ٻيو وڏو صوفي شاعر آهي. سندس شاعري ۾ انسانيت، محبت ۽ سچ جو پيغام آهي. هو ڪيترين ٻولين ۾ شاعري ڪندو هو ۽ سندس ڪلام اڄ به ماڻهن جي دلين ۾ زنده آهي.

سچل سرمست جي زندگي

- سچل سرمست 1739ع ۾ پيدا ٿيو ۽ 1827ع ۾ وفات ڪيائين.
- هو سنڌي، عربي، فارسي، پنجابي، هندي ۽ اردو ۾ شاعري ڪندو هو.
- سندس اصل نالو عبدالوهاب هو؛ «سچل» جو مطلب آهي سچ ڳالهائيندڙ.

سچل جي شاعري جو پيغام

- سچل جي شاعري ۾ سڀني انسانن جي برابري ۽ محبت جو پيغام آهي.
- هو مذهب ۽ ذات پات کان مٿي ٿي انسانيت جي ڳالهه ڪندو هو.
- سندس ڪلام سادو، سچو ۽ دل کي ڇهندڙ آهي.

> **اهم لفظ:** سرمست — خدا جي محبت ۾ مست سچل — سچ ڳالهائيندڙ صوفي شاعري — خدا ۽ انسان جي محبت واري شاعري

سبق 3: سچل سرمست — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. سچل سرمست جو اصل نالو ڪهڙو هو؟

(الف) عبدالوهاب (ب) عبداللطيف (ج) قليچ بيگ (د) محمد علي

سوال 2. «سچل» جي معنيٰ ڇا آهي؟

(الف) چپ رهڻ وارو (ب) سچ ڳالهائيندڙ (ج) شاعر (د) استاد

سوال 3. سچل سرمست ڪيترين ٻولين ۾ شاعري ڪندو هو؟

(الف) صرف سنڌي (ب) ٻن ٻولين (ج) ڪيترين ٻولين (د) صرف اردو

سوال 4. سچل جي شاعري جو مکيه پيغام ڪهڙو آهي؟

(الف) انسانيت ۽ محبت (ب) دولت (ج) جنگ (د) سفر

سوال 5. سچل سرمست ڪڏهن وفات ڪيائين؟

(الف) 1752ع (ب) 1827ع (ج) 1689ع (د) 1900ع

سوال 6. سچل کي «سرمست» ڇو چيو وڃي ٿو؟

(الف) هو خدا جي محبت ۾ مست هو (ب) هو شراب پيئندو هو (ج) هو ننڊ ڪندو هو (د) هو سفر ڪندو هو

مختصر سوال

سوال 1. سچل سرمست ڪير هو؟

سوال 2. «سچل» جي معنيٰ لکو.

سوال 3. سچل جي شاعري جي هڪ خاصيت لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. سچل سرمست جي زندگي ۽ سندس شاعري جي پيغام تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 4: سنڌ جي تاريخ ۽ ثقافت

سنڌ جي تاريخ هزارين سال پراڻي آهي. سنڌ جي ثقافت ۾ مهمان نوازي، محبت، امن ۽ يائيچارو شامل آهن. هن سبق ۾ اسين سنڌ جي تاريخي اهميت ۽ ثقافتي سجاڻپ کي سمجهنداسين.

سنڌ جي تاريخ

- سنڌ دنيا جي قديم ترين تهذيبن مان هڪ جو گهر آهي؛ موهن جو دڙو ان جو وڏو ثبوت آهي.
- سنڌ مان ڪيترائي بزرگ، شاعر ۽ عالم پيدا ٿيا، جن سڄي دنيا ۾ نالو ڪمايو.
- سنڌ جو نالو سنڌو درياءَ تان پيو آهي، جيڪو هن ڌرتي جي زندگي آهي.

سنڌ جي ثقافت

- سنڌي ٽوپي ۽ اجرڪ سنڌ جي سجاڻپ آهن؛ اهي سنڌ جي ثقافت جون نشانيون آهن.
- سنڌي ماڻهو مهمان نواز آهن؛ مهمان کي عزت ڏيڻ سنڌ جي روايت آهي.
- سنڌي ٻولي، موسيقي، لوڪ کهاڻيون ۽ ميلا سنڌ جي ثقافت کي زنده رکن ٿا.

> **اهم لفظ:** تهذيب — قديم رهڻي ڪهڻي ۽ علم ثقافت — رسم، رواج ۽ رهڻي ڪهڻي مهمان نوازي — مهمان جي عزت ڪرڻ اجرڪ — سنڌ جي مشهور چادر

سبق 4: سنڌ جي تاريخ ۽ ثقافت — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. سنڌ جو نالو ڪهڙي درياءَ تان پيو آهي؟

(الف) گنگا (ب) سنڌو (ج) جمنا (د) راوي

سوال 2. موهن جو دڙو ڇا جو ثبوت آهي؟

(الف) سنڌ جي قديم تهذيب (ب) سنڌ جي نئين شهر (ج) سنڌ جي بولي (د) سنڌ جي موسيقي

سوال 3. سنڌ جي سڃاڻپ ۾ ڪهڙيون شيون شامل آهن؟

(الف) ٽوپي ۽ اجرڪ (ب) صرف ڪتاب (ج) صرف اسڪول (د) صرف رستا

سوال 4. سنڌي ماڻهن جي وڏي خوبي ڪهڙي آهي؟

(الف) مهمان نوازي (ب) غصو (ج) ڪنجوسي (د) سستي

سوال 5. سنڌو درياءَ سنڌ لاءِ ڇا آهي؟

(الف) زندگي (ب) رڪاوٽ (ج) تفريح (د) ڪجھ به نه

سوال 6. سنڌ جي ثقافت کي ڪهڙيون شيون زنده رکن ٿيون؟

(الف) بولي، موسيقي ۽ لوڪ ڪهاڻيون (ب) صرف ٽي وي (ج) صرف اخبار (د) صرف راندیون

مختصر سوال

سوال 1. سنڌ جو نالو ڪهڙي درياءَ تان پيو آهي؟

سوال 2. سنڌي ٽوپي ۾ اجرڪ ڇا آهن؟

سوال 3. مهمان نوازي مان ڇا مراد آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. سنڌ جي تاريخ ۽ ثقافت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 5: موهن جو دڙو — قديم تهذيب

موهن جو دڙو دنيا جي قديم ترين شهرن مان هڪ آهي. هي شهر هزارين سال اڳ سنڌ ۾ آباد هو ۽ ان جي ڪوٽائي مان اسان کي قديم سنڌين جي زندگي، علم ۽ هنر جي ڄاڻ ملي ٿي.

موهن جو دڙو ڇا آهي؟

- موهن جو دڙو سنڌ جي ضلعي لاڙڪاڻي ۾ هڪ قديم شهر جا کنڊر آهن.
- هي شهر سنڌو تهذيب جو وڏو مرڪز هو ۽ هزارين سال اڳ آباد هو.
- موهن جو دڙو جي معنيٰ آهي «مئلن جو دڙو»، ڇو ته هتي قديم شهر جا کنڊر مليا.

قديم شهر جي زندگي

- شهر ۾ سڌا رستا، پڪا گهر ۽ صفائي جو سٺو انتظام هو، جيڪو ان وقت جي ماڻهن جي علم کي ڏيکاري ٿو.
- ماڻهو واپار، زراعت ۽ هنر جا ڪم ڪندا هئا؛ هتان جون شيون پري پري تائين ويندیون هيون.
- موهن جو دڙو اڄ دنيا جي تاريخي ماڳن ۾ شمار ٿئي ٿو ۽ هزارين سياح ان کي ڏسڻ ايندا آهن.

> **اهم لفظ:** کنڊر — پراڻي عمارت جا بچيل حصا تهذيب — قديم رهڻي ڪهڻي ڪوٽائي — زمين کوٽي پراڻيون شيون ڪڍڻ سياح — گهمڻ لاءِ ايندڙ ماڻهو

سبق 5: موهن جو دڙو — قديم تهذيب — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. موهن جو دڙو ڪهڙي ضلعي ۾ آهي؟

(الف) ڪراچي (ب) لاڙڪاڻو (ج) حيدرآباد (د) سکر

سوال 2. موهن جو دڙو ڪهڙي تهذيب جو مرڪز هو؟

(الف) مصري تهذيب (ب) سنڌو تهذيب (ج) يوناني تهذيب (د) رومي تهذيب

سوال 3. «موهن جو دڙو» جي معنيٰ ڇا آهي؟

(الف) زندهه ماڻهن جو شهر (ب) مئلن جو دڙو (ج) نئون شهر (د) وڏو شهر

سوال 4. قديم شهر ۾ صفائي جو انتظام ڪهڙو هو؟

(الف) سٺو انتظام هو (ب) ڪو انتظام نه هو (ج) گندو هو (د) معلوم نه آهي

سوال 5. موهن جو دڙو ڏسڻ ڪير ايندا آهن؟

(الف) سياح (ب) صرف شاگرد (ج) صرف استاد (د) ڪو به نه

سوال 6. موهن جو دڙو اسان کي ڇا سيکاري ٿو؟

(الف) قديم سنڌين جي علم ۽ هنر کي (ب) صرف نالو (ج) ڪجھ به نه (د) صرف تاريخ

مختصر سوال

سوال 1. موهن جو دڙو ڪٿي آهي؟

سوال 2. موهن جو دڙو جي معنيٰ لکو.

سوال 3. موهن جو دڙو ڇو مشهور آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. موهن جو دڙو ۽ قديم سنڌو تهذيب تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 6: مرزا قليچ بيگ — سنڌي ادب جو باني

مرزا قليچ بيگ جديد سنڌي ادب جو باني سڏجي ٿو. هن سنڌي ٻولي ۽ ادب لاءِ وڏو ڪم ڪيو ۽ ڪيترائي ڪتاب لکيا. هن سبق ۾ اسين سندس زندگي ۽ خدمتن کي سمجهنداسين.

مرزا قليچ بيگ جي زندگي

- مرزا قليچ بيگ 1853ع ۾ ٽنڊي الهيار ۾ پيدا ٿيو.
- هو عالم، اديب، مورخ ۽ مترجم هو؛ هن سنڌي، اردو، فارسي ۽ انگريزي ڄاڻندو هو.
- هن پنهنجي سڄي زندگي سنڌي ٻولي ۽ ادب جي خدمت ۾ گذاري.

سندس خدمتون

- هن ڪيترائي ڪتاب لکيا ۽ ٻين ٻولين جي ڪتابن جا سنڌي ۾ ترجما ڪيا.
- هن سنڌي نثر کي نئين شڪل ڏني ۽ سنڌي ٻولي جي گرامر تي به ڪم ڪيو.
- سندس ڪم جي ڪري کيس «جديد سنڌي ادب جو باني» چيو وڃي ٿو.

> **اهم لفظ:** اديب — ادب لکندڙ مورخ — تاريخ لکندڙ مترجم — هڪ ٻولي مان ٻي ٻولي ۾ ترجمو ڪندڙ باني — بنياد رکندڙ

سبق 6: مرزا قليچ بيگ — سنڌي ادب جو باني — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. مرزا قليچ بيگ ڪٽي پيدا ٿيو؟

(الف) ڪراچي (ب) ٽنڊو الهيار (ج) حيدرآباد (د) سکر

سوال 2. مرزا قليچ بيگ کي ڇا چيو وڃي ٿو؟

(الف) سنڌي شاعري جو باني (ب) جديد سنڌي ادب جو باني (ج) سنڌي موسيقي جو باني (د) سنڌي تاريخ جو باني

سوال 3. مرزا قليچ بيگ ڪهڙو ڪم ڪيو؟

(الف) صرف شاعري (ب) ڪتاب لکيا ۽ ترجما ڪيا (ج) صرف واپار (د) صرف زراعت

سوال 4. مرزا قليچ بيگ ڪهڙين ٻولين کي ڄاڻندو هو؟

(الف) صرف سنڌي (ب) سنڌي، اردو، فارسي ۽ انگريزي (ج) صرف اردو (د) صرف فارسي

سوال 5. مرزا قليچ بيگ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(الف) 1853ع (ب) 1689ع (ج) 1739ع (د) 1900ع

سوال 6. مترجم ڪنهن کي چئبو آهي؟

(الف) تاريخ لکندڙ کي (ب) هڪ ٻولي مان ٻي ٻولي ۾ ترجمو ڪندڙ کي (ج) شاعر کي (د) استاد کي

مختصر سوال

سوال 1. مرزا قليچ بيگ ڪير هو؟

سوال 2. ڪيس «جديد سنڌي ادب جو باني» ڇو چيو وڃي ٿو؟

سوال 3. مترجم جي وصف لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. مرزا قليچ بيگ جي زندگي ۽ سنڌي ادب لاءِ سندس خدمتن تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 7: سنڌي ٻولي — اسان جي سڃاڻپ

ٻولي قوم جي سڃاڻپ آهي. سنڌي ٻولي سنڌ جي ماڻهن جي مادري ٻولي آهي ۽ هزارين سالن کان ڳالهائي وڃي ٿي. هن سبق ۾ اسين سنڌي ٻولي جي اهميت ۽ ان جي حفاظت کي سمجهنداسين.

سنڌي ٻولي جي اهميت

- سنڌي ٻولي ۾ سنڌ جي تاريخ، ثقافت ۽ ادب محفوظ آهي.
- مادري ٻولي ۾ پڑهڻ ۽ سکڻ آسان ٿئي ٿو؛ ٻار پنهنجي ٻولي ۾ جلدي سکي ٿو.
- سنڌي ٻولي سنڌ جي ماڻهن کي هڪٻئي سان ڳنڍي ٿي.

ٻولي جي حفاظت

- ٻولي تڏهن زنده رهي ٿي جڏهن ماڻهو ان کي ڳالهائين، لکن ۽ پڑهن.
- سنڌي ڪتاب پڑهڻ، سنڌي اخبار پڑهڻ ۽ سنڌي ۾ لکڻ ٻولي جي خدمت آهي.
- ٻولي جي حفاظت هر سنڌي جو فرض آهي.

> **اهم لفظ:** مادري ٻولي — ماءُ جي ٻولي سڃاڻپ — پهچاڻ حفاظت — بچاءُ

سبق 7: سنڌي ٻولي — اسان جي سڃاڻپ — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. سنڌي ٻولي ڪنهن جي مادري ٻولي آهي؟

(الف) پنجاب جي ماڻهن (ب) سنڌ جي ماڻهن (ج) بلوچستان جي ماڻهن (د) خيبرپختونخوا جي ماڻهن

سوال 2. ٻولي قوم جي ڇا آهي؟

(الف) سڃاڻپ (ب) رڪاوٽ (ج) تفريح (د) ڪجھ به نه

سوال 3. مادري ٻولي ۾ سکڻ ڇو آسان آهي؟

(الف) ٻار پنهنجي ٻولي ۾ جلدي سکي ٿو (ب) ٻار کي مشڪل ٿئي ٿي (ج) ڪو فرق نه ٿو پوي (د) ٻار نه ٿو سکي

سوال 4. ٻولي ڪڏهن زنده رهي ٿي؟

(الف) جڏهن ماڻهو ان کي ڳالهائين ۽ لکن (ب) جڏهن ماڻهو ان کي وسارين (ج) جڏهن ڪتاب نه پڙهن (د) جڏهن ڳالهائڻ بند ڪن

سوال 5. سنڌي ٻولي ۾ ڇا محفوظ آهي؟

(الف) تاريخ، ثقافت ۽ ادب (ب) صرف نالا (ج) صرف انگ (د) ڪجھ به نه

سوال 6. ٻولي جي حفاظت ڪنهن جو فرض آهي؟

(الف) صرف استاد جو (ب) هر سنڌي جو (ج) صرف حڪومت جو (د) ڪنهن جو به نه

مختصر سوال

سوال 1. مادري ٻولي مان ڇا مراد آهي؟

سوال 2. سنڌي ٻولي جي اهميت تي ٻه جملا لکو.

سوال 3. ٻولي جي حفاظت لاءِ هڪ طريقو لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. سنڌي ٻولي جي اهميت ۽ ان جي حفاظت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 8: تعليم جي اهميت

تعليم انسان جي زندگي بدلائي ٿي. تعليم کان سواءِ انسان اوندهه ۾ رهي ٿو ۽ تعليم سان هو روشني ڏانهن وڌي ٿو. هن سبق ۾ اسين تعليم جي اهميت کي سمجهنداسين.

تعليم ڇو ضروري آهي؟

- تعليم انسان کي سٿو ۽ خراب ۾ فرق سيکاري ٿي.
- تعليم سان انسان کي سٿي نوڪري ۽ عزت ملي ٿي.
- تعليم يافته ماڻهو پنهنجي ملڪ ۽ قوم جي خدمت ڪري سگهي ٿو.

تعليم ۽ ڪاميابي

- تعليم محنت سان ملي ٿي؛ جيڪو محنت ڪري ٿو، اهو ڪامياب ٿئي ٿو.
- شاگرد کي استاد جو احترام ڪرڻ گهرجي ۽ سبق روزانو ورجائڻ گهرجي.
- تعليم صرف ڪتاب پڙهڻ نه آهي، سٿا اخلاق به تعليم جو حصو آهن.

> **اهم لفظ:** تعليم — علم حاصل ڪرڻ اخلاق — سٿا رويا ڪاميابي — مقصد حاصل ڪرڻ

سبق 8: تعليم جي اهميت — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. تعليم انسان کي ڇا سيکاري ٿي؟

(الف) سنو ۽ خراب ۾ فرق (ب) صرف پئسا ڪمائڻ (ج) صرف راندين (د) ڪجھ به نه

سوال 2. تعليم سان انسان کي ڇا ملي ٿو؟

(الف) سٺي نوڪري ۽ عزت (ب) صرف ٽڪاوٽ (ج) صرف خرچ (د) ڪجھ به نه

سوال 3. تعليم ڪيئن ملي ٿي؟

(الف) محنت سان (ب) ننڊ سان (ج) راند سان (د) ڪجھ نه ڪرڻ سان

سوال 4. شاگرد کي ڪنهن جو احترام ڪرڻ گهرجي؟

(الف) استاد جو (ب) صرف دوست جو (ج) ڪنهن جو به نه (د) صرف پاڻ جو

سوال 5. سڀا اخلاق تعليم جو حصو آهن؟

(الف) ها (ب) نه (ج) معلوم نه آهي (د) ڪڏهن ڪڏهن

سوال 6. تعليم يافته ماڻهو ڪنهن جي خدمت ڪري سگهي ٿو؟

(الف) پنهنجي ملڪ ۽ قوم جي (ب) ڪنهن جي به نه (ج) صرف پاڻ جي (د) صرف دوستن جي

مختصر سوال

سوال 1. تعليم ڇو ضروري آهي؟

سوال 2. تعليم ۽ محنت جو ڪهڙو تعلق آهي؟

سوال 3. سنا اخلاق ڇو ضروري آهن؟

تفصيلي سوال

سوال 1. تعليم جي اهميت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 9: محنت ۽ ڪاميابي

محنت ڪاميابي جي ڪنجي آهي. دنيا ۾ جيڪي به وڏا ماڻهو ٿيا آهن، اهي محنت سان وڏا ٿيا آهن. هن سبق ۾ اسين محنت جي اهميت کي سمجهنداسين.

محنت جي اهميت

- محنت کان سواءِ ڪو به مقصد حاصل نه ٿو ٿئي.
- محنت ڪندڙ انسان کي عزت ۽ ڪاميابي ملي ٿي.
- محنت انسان کي مضبوط ۽ خودمختيار بڻائي ٿي.

محنت ۽ وقت

- وقت ضايع نه ڪرڻ گهرجي؛ وقت هڪ ڀيرو گذري وڃي ته واپس نه ٿو اچي.
- روزانو ٿوري ٿوري محنت وڌي ڪاميابي ڏئي ٿي.
- ناڪامي کان نه ڊڄڻ گهرجي؛ ناڪامي ڪاميابي جي پهرين ڏاڪڻ آهي.

> **اهم لفظ:** محنت — سخت ڪم ڪاميابي — مقصد حاصل ڪرڻ ناڪامي — مقصد نه ملڻ

سبق 9: محنت ۽ ڪاميابي — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. ڪاميابي جي ڪنجي ڪهڙي آهي؟

(الف) دولت (ب) محنت (ج) قسمت (د) آرام

سوال 2. محنت کان سواءِ ڇا حاصل نه ٿو ٿئي؟

(الف) ڪو به مقصد (ب) سڀ ڪجھ (ج) ننڊ (د) ڪاڏو

سوال 3. محنت ڪندڙ انسان کي ڇا ملي ٿو؟

(الف) عزت ۽ ڪاميابي (ب) ناڪامي (ج) ٽڪاوٽ (د) ڪجھ به نه

سوال 4. وقت بابت صحيح ڳالهه ڪهڙي آهي؟

(الف) وقت واپس اچي ٿو (ب) وقت هڪ ڀيرو گذري وڃي ته واپس نه ٿو اچي (ج) وقت جي ڪا اهميت نه آهي (د) وقت ضايع ڪرڻ گهرجي

سوال 5. ناڪامي کي ڇا سمجهڻ گهرجي؟

(الف) ڪاميابي جي پهرين ڏاڪڻ (ب) آخر (ج) شرم (د) ڪجھ به نه

سوال 6. روزانو ٿوري محنت ڇا ڏئي ٿي؟

(الف) وڏي ڪاميابي (ب) ڪجھ به نه (ج) ٽڪاوٽ (د) نقصان

مختصر سوال

سوال 1. محنت ڇو ضروري آهي؟

سوال 2. وقت جي اهميت تي ٻه جملا لکو.

سوال 3. ناڪامي بابت پنهنجي راءِ لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. محنت ۽ ڪاميابي جي تعلق تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 10: صحت ۽ صفائي

صحت سڀ کان وڏي دولت آهي. صحتمند انسان ئي خوش ۽ ڪامياب زندگي گذاري سگهي ٿو. هن سبق ۾ اسين صحت ۽ صفائي جي اهميت کي سمجهنداسين.

صحت جي اهميت

- صحتمند جسم ۾ صحتمند دماغ رهي ٿو.
- صحت لاءِ سٿو کاڌو، صاف پاڻي ۽ ورزش ضروري آهي.
- بيماري کان بچڻ لاءِ صفائي جو خيال رکڻ گهرجي.

صفائي جا طريقا

- روزانو هٿ ڌوئڻ، ڏند صاف ڪرڻ ۽ غسل ڪرڻ صحت لاءِ ضروري آهي.
- گهر ۽ اسڪول کي صاف رکڻ گهرجي؛ گندگي بيماري پيدا ڪري ٿي.
- کائڻ کان اڳ هٿ ڌوئڻ جي عادت بيمارين کان بچائي ٿي.

> **اهم لفظ:** صحت — تندرستي صفائي — صاف ستڙو رهڻ ورزش — جسم جي مشق

سبق 10: صحت ۽ صفائي — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. سڀ کان وڏي دولت ڪهڙي آهي؟

(الف) پئسا (ب) صحت (ج) گهر (د) گاڏي

سوال 2. صحت لاءِ ڇا ضروري آهي؟

(الف) سئو ڪاڏو، صاف پاڻي ۽ ورزش (ب) صرف ننڊ (ج) صرف ٽي وي (د) صرف راندیون

سوال 3. گندگي ڇا پيدا ڪري ٿي؟

(الف) صحت (ب) بيماري (ج) خوشي (د) ڪاميابي

سوال 4. ڪائڻ کان اڳ ڇا ڪرڻ گهرجي؟

(الف) هٿ ڌوئڻ (ب) ننڊ ڪرڻ (ج) راند ڪرڻ (د) ٽي وي ڏسڻ

سوال 5. صحتمند جسم ۾ ڇا رهي ٿو؟

(الف) صحتمند دماغ (ب) بيماري (ج) ٿڪاوٽ (د) ڪمزوري

سوال 6. روزانو ڏند صاف ڪرڻ ڇو ضروري آهي؟

(الف) صحت لاءِ (ب) صرف ڏيک لاءِ (ج) ڪو فائدو نه آهي (د) وقت ضايع ڪرڻ

مختصر سوال

سوال 1. صحت ڇو اهم آهي؟

سوال 2. صفائي جا ٻه طريقا لکو.

سوال 3. ورزش جا فائدا لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. صحت ۽ صفائي جي اهميت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 11: ماحول جي حفاظت

ماحول اسان جي چوتاري واري دنيا آهي — هوا، پاڻي، وڻ ۽ جانور. ماحول جي حفاظت اسان سڀني جو فرض آهي. هن سبق ۾ اسين ماحول جي اهميت ۽ ان جي حفاظت کي سمجهنداسين.

ماحول ڇا آهي؟

- ماحول ۾ هوا، پاڻي، زمين، وڻ، ٻوٽا ۽ جانور شامل آهن.
- صاف ماحول ۾ انسان صحتمند رهي ٿو؛ گندو ماحول بيماري پيدا ڪري ٿو.
- وڻ هوا کي صاف ڪن ٿا ۽ مينهن ۾ مدد ڪن ٿا.

ماحول جي حفاظت ڪيئن ڪجي؟

- وڻ لڳائڻ گهرجن ۽ وڻ ڪٽڻ نه گهرجن.
- ڪچرو رستن ۽ دريائن ۾ نه اڇلائڻ گهرجي.
- پاڻي ضايع نه ڪرڻ گهرجي ۽ بجلي بچائڻ گهرجي.

> **اهم لفظ:** ماحول — چوتاري واري دنيا آلودگي — هوا ۽ پاڻي جو گندو ٿيڻ وڻڪاري — وڻ لڳائڻ

سبق 11: ماحول جي حفاظت — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. ماحول ۾ ڇا شامل آهي؟

(الف) هوا، پاڻي، وڻ ۽ جانور (ب) صرف گهر (ج) صرف اسڪول (د) صرف رستا

سوال 2. وڻ هوا کي ڪيئن صاف ڪن ٿا؟

(الف) آڪسيجن ڏئي ۽ ڪاربان ڊاءِ آڪسائيڊ وٺي (ب) هوا کي گندو ڪري (ج) ڪجھ به نه ڪن (د) هوا کي روڪي

سوال 3. ڪچرو ڪٿي اڇلائڻ گهرجي؟

(الف) رستن ۾ (ب) دريائن ۾ (ج) ڪچري دان ۾ (د) ڪٿي به

سوال 4. ماحول جي حفاظت ڪنهن جو فرض آهي؟

(الف) اسان سڀني جو (ب) صرف حڪومت جو (ج) صرف استاد جو (د) ڪنهن جو به نه

سوال 5. گندو ماحول ڇا پيدا ڪري ٿو؟

(الف) صحت (ب) بيماري (ج) خوشي (د) ڪاميابي

سوال 6. پاڻي بابت صحيح ڳالهه ڪهڙي آهي؟

(الف) پاڻي ضايع ڪرڻ گهرجي (ب) پاڻي بچائڻ گهرجي (ج) پاڻي جي ڪا اهميت نه آهي (د) پاڻي گندو ڪرڻ گهرجي

مختصر سوال

سوال 1. ماحول مان ڇا مراد آهي؟

سوال 2. وڻ لڳائڻ جا ٻه فائدا لکو.

سوال 3. ڪچرو ڪٿي اڇلائڻ گهرجي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. ماحول جي حفاظت جي اهميت ۽ طريقن تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 12: سچائي ۽ ايمانداري

سچائي انسان جي سڀ کان وڏي خوبي آهي. سچو انسان سڀني جو پيارو ٿئي ٿو ۽ ايماندار انسان تي سڀ اعتماد ڪن ٿا. هن سبق ۾ اسين سچائي ۽ ايمانداري جي اهميت کي سمجهنداسين.

سچائي جي اهميت

- سچ ڳالهائيندڙ انسان جي عزت ٿئي ٿي.
- ڪوڙ ڳالهائيندڙ انسان تي ڪو به اعتماد نه ٿو ڪري.
- سچائي انسان کي دل جو سڪون ڏئي ٿي.

ايمانداري

- ايماندار انسان ٻين جي امانت ۾ خيانت نه ٿو ڪري.
- ايمانداري سان ڪم ڪندڙ کي ڪاميابي ضرور ملي ٿي.
- سچائي ۽ ايمانداري سڀني معاشري جو بنياد آهن.

> **اهم لفظ:** سچائي — سچ ڳالهائڻ ايمانداري — امانت ۾ خيانت نه ڪرڻ اعتماد — پروسو

سبق 12: سچائي ۽ ايمانداري — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. انسان جي سڀ کان وڏي خوبي ڪهڙي آهي؟

(الف) دولت (ب) سچائي (ج) طاقت (د) خوبصورتي

سوال 2. ڪوڙ ڳالهائيندڙ تي ڪير اعتماد ڪري ٿو؟

(الف) سڀ (ب) ڪو به نه (ج) صرف دوست (د) صرف استاد

سوال 3. سچائي انسان کي ڇا ڏئي ٿي؟

(الف) دل جو سڪون (ب) پريشاني (ج) نقصان (د) شرم

سوال 4. ايماندار انسان ڇا نه ٿو ڪري؟

(الف) امانت ۾ خيانت (ب) سچ ڳالهائڻ (ج) محنت (د) مدد

سوال 5. سڀني معاشري جو بنياد ڇا آهي؟

(الف) سچائي ۽ ايمانداري (ب) ڪوڙ (ج) نفرت (د) لالچ

سوال 6. سچو انسان ڪيئن ٿئي ٿو؟

(الف) سيني جو پيارو (ب) سيني کان نفرت جوڳو (ج) اڪيلو (د) غريب

مختصر سوال

سوال 1. سچائي ڇو ضروري آهي؟

سوال 2. ڪوڙ جا نقصان لکو.

سوال 3. ايمانداري جي وصف لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. سچائي ۽ ايمانداري جي اهميت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 13: وطن سان محبت

وطن سان محبت هر انسان جي دل ۾ هوندي آهي. وطن اهو ملڪ آهي جتي اسين پيدا ٿياسين ۽ جتي اسان جي سڃاڻپ آهي. هن سبق ۾ اسين وطن سان محبت ۽ ان جي خدمت کي سمجهنداسين.

وطن ڇا آهي؟

- وطن اهو ملڪ آهي جتي انسان پيدا ٿئي ٿو ۽ رهي ٿو.
- پاڪستان اسان جو وطن آهي؛ ان جي آزادي لاءِ اسان جي وڏن وڏيون قربانيون ڏنيون.
- وطن جي مٽي، درياءَ، جبل ۽ شهر اسان کي پيارا آهن.

وطن جي خدمت

- وطن جي خدمت جو مطلب آهي: قانون جو احترام، صفائي، تعليم ۽ محنت.
- سڀ شاگرد پڑهي، سڀ شهري بڻجي وطن جي خدمت ڪري ٿو.
- وطن جي حفاظت هر شهري جو فرض آهي.

> **اهم لفظ:** وطن — پنهنجو ملڪ قرباني — وڏي قيمت ڏيڻ شهري — ملڪ جو رهواسي

سبق 13: وطن سان محبت — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. وطن مان ڇا مراد آهي؟

(الف) پنهنجو ملڪ (ب) ٻيو ملڪ (ج) ڪو شهر (د) ڪو ڳوٺ

سوال 2. پاڪستان جي آزادي لاءِ ڪنهن قربانيون ڏنيون؟

(الف) اسان جي وڏن (ب) ڪنهن به نه (ج) صرف فوج (د) صرف استادن

سوال 3. وطن جي خدمت جو هڪ طريقو ڪهڙو آهي؟

(الف) قانون جو احترام (ب) قانون ٽوڙڻ (ج) گندگي ڪرڻ (د) سستي

سوال 4. سنڌو شاگرد وطن جي خدمت ڪيئن ڪري ٿو؟

(الف) پڙهي ۽ سنڌو شهري بڻجي (ب) نه پڙهي (ج) راند ڪري (د) ننڊ ڪري

سوال 5. وطن جي حفاظت ڪنهن جو فرض آهي؟

(الف) هر شهري جو (ب) صرف فوج جو (ج) صرف حڪومت جو (د) ڪنهن جو به نه

سوال 6. وطن سان محبت ڪٽي هوندي آهي؟

(الف) دل ۾ (ب) ڪتاب ۾ (ج) اسڪول ۾ (د) رستي ۾

مختصر سوال

سوال 1. وطن مان ڇا مراد آهي؟

سوال 2. وطن جي خدمت جا ٻه طريقا لکو.

سوال 3. پاڪستان اسان لاءِ ڇو پيارو آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. وطن سان محبت ۽ ان جي خدمت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 14: استاد جو احترام

استاد انسان کي علم ڏئي ٿو ۽ زندگي جو رستو ڏيکاري ٿو. استاد جو احترام ڪرڻ هر شاگرد جو فرض آهي. هن سبق ۾ اسين استاد جي اهميت کي سمجهنداسين.

استاد جي اهميت

- استاد شاگرد کي پڑهن، لکڻ ۽ سوچڻ سيکاري ٿو.
- استاد شاگرد جي ڪردار کي سڌاري ٿو ۽ سٺو انسان بڻائي ٿو.
- دنيا جا وڏا ماڻهو پنهنجي استادن جي ڪري وڏا ٿيا آهن.

استاد جو احترام

- استاد جي ڳالهه ڌيان سان ٻڌڻ گهرجي ۽ سندس حڪم مڃڻ گهرجي.
- استاد سان ادب سان ڳالهائڻ گهرجي ۽ سندس عزت ڪرڻ گهرجي.
- استاد جي محنت جو قدر ڪرڻ گهرجي؛ هو شاگردن جي ڪاميابي لاءِ محنت ڪري ٿو.

> **اهم لفظ:** استاد — علم ڏيندڙ احترام — عزت ڪرڻ ڪردار — انسان جا رويا

سبق 14: استاد جو احترام — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. استاد شاگرد کي ڇا سيکاري ٿو؟

(الف) پڙهڻ، لکڻ ۽ سوچڻ (ب) صرف راندیون (ج) صرف ننڊ (د) ڪجھ به نه

سوال 2. استاد شاگرد جي ڪهڙي شيءِ کي سڌاري ٿو؟

(الف) ڪردار (ب) ڪپڑا (ج) ڪاتو (د) گھر

سوال 3. استاد جو احترام ڪرڻ ڪنهن جو فرض آهي؟

(الف) هر شاگرد جو (ب) صرف والدين جو (ج) ڪنهن جو به نه (د) صرف دوست جو

سوال 4. استاد سان ڪيئن ڳالهائڻ گهرجي؟

(الف) ادب سان (ب) غصي سان (ج) چپ ڪري (د) رڙ ڪري

سوال 5. استاد ڇو محنت ڪري ٿو؟

(الف) شاگردن جي ڪاميابي لاءِ (ب) پئسن لاءِ (ج) شوق لاءِ (د) ڪجھ به نه

سوال 6. وڏا ماڻهو ڪنهن جي ڪري وڏا ٿيا آهن؟

(الف) پنهنجي استادن جي ڪري (ب) صرف قسمت جي ڪري (ج) صرف دولت جي ڪري (د) ڪنهن جي به نه

مختصر سوال

سوال 1. استاد جي اهميت تي ٻه جملا لکو.

سوال 2. استاد جو احترام ڪيئن ڪجي؟

سوال 3. استاد شاگرد جي ڪردار کي ڪيئن سڌاري ٿو؟

تفصيلي سوال

سوال 1. استاد جي اهميت ۽ سندس احترام تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 15: ڪتاب ۽ مطالعو

ڪتاب انسان جو بهترين دوست آهي. ڪتاب پڑهڻ سان علم وڌي ٿو، سوچ وڌي ٿي ۽ دنيا جي ڄاڻ ملي ٿي. هن سبق ۾ اسين ڪتاب ۽ مطالعي جي اهميت کي سمجهنداسين.

ڪتاب جي اهميت

- ڪتاب انسان کي علم ڏئي ٿو ۽ نئين دنيا ڏيکاري ٿو.
- ڪتاب پڑهڻ سان ٻولي مضبوط ٿئي ٿي ۽ لکڻ جي صلاحيت وڌي ٿي.
- ڪتاب ڪڏهن به انسان کي اڪيلو نه ٿو ڇڏي؛ اهو هر وقت دوست آهي.

مطالعي جي عادت

- روزانو ٿورو وقت ڪتاب پڑهڻ لاءِ رکڻ گهرجي.
- ڪتاب پڑهندي اهم ڳالهيون نوٽ ڪرڻ گهرجن.
- لائبريري مان ڪتاب وٺي پڑهڻ سٺي عادت آهي.

> **اهم لفظ:** مطالعو — ڪتاب پڑهڻ — لائبريري — ڪتابن جو گهر — علم — ڄاڻ

سبق 15: ڪتاب ۽ مطالعو — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. انسان جو بهترين دوست ڪهڙو آهي؟

(الف) ٽي وي (ب) ڪتاب (ج) موبائل (د) راند

سوال 2. ڪتاب پڙهڻ سان ڇا وڌي ٿو؟

(الف) علم ۽ سوچ (ب) صرف ننڊ (ج) صرف ٽڪاوٽ (د) ڪجھ به نه

سوال 3. ڪتاب پڙهڻ سان هولي ڪيئن ٿئي ٿي؟

(الف) ڪمزور (ب) مضبوط (ج) خراب (د) ڪجھ به نه

سوال 4. ڪتاب پڙهندي ڇا ڪرڻ گهرجي؟

(الف) اهم ڳالهيون نوٽ ڪرڻ (ب) ننڊ ڪرڻ (ج) ٽي وي ڏسڻ (د) راند ڪرڻ

سوال 5. لائبريري ڇا آهي؟

(الف) ڪتابن جو گهر (ب) راند جو ميدان (ج) ڪاڌي جو هوٽل (د) سينما

سوال 6. روزانو ڪتاب پڙهڻ لاءِ ڇا ڪرڻ گهرجي؟

(الف) ٿورو وقت رکڻ (ب) ڪو وقت نه رکڻ (ج) صرف امتحان ۾ پڙهڻ (د) ڪتاب نه خريدڻ

مختصر سوال

سوال 1. ڪتاب ڪي انسان جو بهترين دوست ڇو چيو وڃي ٿو؟

سوال 2. مطالعي جي عادت ڪيئن پيدا ڪجي؟

سوال 3. لائبريري ڇا آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. ڪتاب ۽ مطالعي جي اهميت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 16: سائنس ۽ ٽيڪنالاجي

سائنس ۽ ٽيڪنالاجي اڄ جي دنيا کي بدلائي ڇڏيو آهي. سائنس جي مدد سان انسان چند تي پهتو ۽ ٽيڪنالاجي سان دنيا هڪ ڳوٺ بڻجي وئي آهي. هن سبق ۾ اسين سائنس ۽ ٽيڪنالاجي جي اهميت کي سمجهنداسين.

سائنس ڇا آهي؟

- سائنس دنيا کي سمجهڻ ۽ ان بابت علم حاصل ڪرڻ جو طريقو آهي.
- سائنس جي مدد سان بيمارين جو علاج، بجلي ۽ سفر آسان ٿيو آهي.
- سائنسي سوچ جو مطلب آهي: سوال ڪرڻ، تجربو ڪرڻ ۽ ثبوت سان فيصلو ڪرڻ.

ٽيڪنالاجي جا فائدا ۽ نقصان

- ٽيڪنالاجي سان رابطو، تعليم ۽ ڪم آسان ٿيا آهن؛ موبائل ۽ انٽرنيٽ ان جا مثال آهن.
- ٽيڪنالاجي جو غلط استعمال وقت ضايع ڪري ٿو ۽ صحت کي نقصان پهچائي ٿو.
- ٽيڪنالاجي کي صحيح طريقي سان استعمال ڪرڻ گهرجي.

> **اهم لفظ:** سائنس — دنيا کي سمجهڻ جو علم ٽيڪنالاجي — سائنس جو عملي استعمال تجربو — آزمائش

سبق 16: سائنس ۽ ٽيڪنالاجي — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. سائنس ڇا آهي؟

(الف) دنيا کي سمجھڻ جو علم (ب) صرف ڪتاب (ج) صرف راند (د) ڪجھ به نه

سوال 2. سائنس جي مدد سان ڇا آسان ٿيو؟

(الف) بيمارين جو علاج ۽ سفر (ب) صرف ننڊ (ج) صرف ڪاتو (د) ڪجھ به نه

سوال 3. سائنسي سوچ جو مطلب ڇا آهي؟

(الف) سوال ڪرڻ، تجربو ڪرڻ ۽ ثبوت سان فيصلو ڪرڻ (ب) بغير سوچڻ جي مڃڻ (ج) ڪجھ به نه ڪرڻ (د) صرف پڙھڻ

سوال 4. ٽيڪنالاجي جو ھڪ فائدو ڪھڙو آهي؟

(الف) رابطو ۽ تعليم آسان ٿيڻ (ب) وقت ضايع ٿيڻ (ج) صحت خراب ٿيڻ (د) ڪجھ به نه

سوال 5. ٽيڪنالاجي جو غلط استعمال ڇا ڪري ٿو؟

(الف) وقت ضايع ڪري ٿو (ب) وقت بچائي ٿو (ج) صحت بهتر ڪري ٿو (د) علم وڌائي ٿو

سوال 6. ٽيڪنالاجي کي ڪيئن استعمال ڪرڻ گھرجي؟

(الف) صحيح طريقي سان (ب) غلط طريقي سان (ج) بلڪل نه (د) هر وقت

مختصر سوال

سوال 1. سائنس جي وصف لکو.

سوال 2. ٽيڪنالاجي جا ٻه فائدا لکو.

سوال 3. ٽيڪنالاجي جو غلط استعمال ڇو نقصانڪار آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. سائنس ۽ ٽيڪنالاجي جي اهميت ۽ ان جي صحيح استعمال تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 17: سنڌ جا بزرگ ۽ اولياءَ

سنڌ کي بزرگن ۽ اولیائن جي ڌرتي چيو وڃي ٿو. شاهه عبداللطيف ڀٽائي، لعل شهباز قلندر ۽ سچل سرمست جهڙا بزرگ سنڌ ۾ پيدا ٿيا. هن سبق ۾ اسين سندن پيغام کي سمجهنداسين.

سنڌ جا مشهور بزرگ

- لعل شهباز قلندر سيوهڻ ۾ آهي؛ سندس مزار تي هزارين ماڻهو ايندا آهن.
- شاهه عبداللطيف ڀٽائي ۽ سچل سرمست سنڌ جا وڏا صوفي شاعر آهن.
- سنڌ جا بزرگ محبت، امن ۽ انسانيت جو پيغام ڏنو.

بزرگن جو پيغام

- بزرگن سيکاريو ته سڀ انسان برابر آهن؛ نفرت نه، محبت ڪرڻ گهرجي.
- بزرگن جي درگاهن تي هر مذهب ۽ ذات جا ماڻهو ايندا آهن.
- سندن پيغام اڄ به سنڌ جي ماڻهن جي زندگي ۾ زنده آهي.

> **اهم لفظ:** بزرگ — نيڪ ۽ وڏو انسان اولياءَ — خدا جا دوست درگاهه — بزرگ جي مزار

سبق 17: سنڌ جا بزرگ ۽ اولياءَ — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. سنڌ کي ڪهڙي ڏرتي چيو وڃي ٿو؟

(الف) بزرگن ۽ اولیائن جي ڏرتي (ب) جنگ جي ڏرتي (ج) صرف شهرن جي ڏرتي (د) ريگستان جي ڏرتي

سوال 2. لعل شهباز قلندر ڪٿي آهي؟

(الف) پٽ شاهه (ب) سيوهڻ (ج) ٺٽو (د) ڪراچي

سوال 3. سنڌ جي بزرگن ڪهڙو پيغام ڏنو؟

(الف) محبت، امن ۽ انسانيت (ب) نفرت (ج) جنگ (د) لالچ

سوال 4. بزرگن جي درگاهن تي ڪير ايندا آهن؟

(الف) هر مذهب ۽ ذات جا ماڻهو (ب) صرف هڪ مذهب جا ماڻهو (ج) ڪو به نه (د) صرف امير ماڻهو

سوال 5. شاهه عبداللطيف ڀٽائي ڪهڙو شاعر هو؟

(الف) صوفي شاعر (ب) جنگي شاعر (ج) مزاحيه شاعر (د) ڪجھ به نه

سوال 6. بزرگن جو پيغام اڄ ڪٿي زنده آهي؟

(الف) سنڌ جي ماڻهن جي زندگي ۾ (ب) صرف ڪتابن ۾ (ج) ڪٿي به نه (د) صرف مزارن تي

مختصر سوال

سوال 1. سنڌ کي بزرگن جي ڏرتي ڇو چيو وڃي ٿو؟

سوال 2. لعل شهباز قلندر ڪٿي آهي؟

سوال 3. بزرگن جو مکيه پيغام ڇا آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. سنڌ جي بزرگن ۽ اولیائن ۽ سندن پيغام تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 18: اتحاد ۽ پائيچارو

اتحاد ۾ طاقت آهي. جڏهن ماڻهو هڪٻئي سان ملي ڪري رهن ٿا ته ڪو به مشڪل ڪم آسان ٿي وڃي ٿو. هن سبق ۾ اسين اتحاد ۽ پائيچاري جي اهميت کي سمجهنداسين.

اتحاد جي اهميت

- اتحاد جو مطلب آهي: هڪٻئي سان ملي ڪري رهڻ ۽ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ.
- گهر، اسڪول ۽ ملڪ ۾ اتحاد هجي ته سڀ ڪم آسان ٿين ٿا.
- تاريخ ڏيکاري ٿي ته متحد قومون ڪامياب ٿين ٿيون.

پائيچارو

- پائيچاري جو مطلب آهي: هڪٻئي کي پاڻ سمجهڻ ۽ هڪٻئي جو خيال رکڻ.
- مختلف مذهبن ۽ ذاتن جا ماڻهو هڪٻئي سان امن سان رهي سگهن ٿا.
- نفرت ۽ جهيڙو معاشري کي ڪمزور ڪن ٿا؛ محبت ۽ اتحاد معاشري کي مضبوط ڪن ٿا.

> **اهم لفظ:** اتحاد — هڪ ٿيڻ پائيچارو — پاڻ وانگر رهڻ معاشرو — ماڻهن جو گڏيل رهڻ

سبق 18: اتحاد ۽ پائيچارو — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. اتحاد ۾ ڇا آهي؟

(الف) طاقت (ب) ڪمزوري (ج) نفرت (د) جهيڙو

سوال 2. اتحاد جو مطلب ڇا آهي؟

(الف) هڪٻئي سان ملي ڪري رهڻ ۽ مدد ڪرڻ (ب) اڪيلو رهڻ (ج) جهيڙو ڪرڻ (د) ڪجھ به نه

سوال 3. متحد قومون ڪيئن ٿين ٿيون؟

(الف) ڪامياب (ب) ناڪام (ج) ڪمزور (د) غريب

سوال 4. پائيچاري جو مطلب ڇا آهي؟

(الف) هڪٻئي کي ياڻ سمجھڻ (ب) هڪٻئي سان نفرت ڪرڻ (ج) اڪيلو رهڻ (د) جهيڙو ڪرڻ

سوال 5. معاشري کي ڪهڙي شيءِ ڪمزور ڪري ٿي؟

(الف) محبت (ب) نفرت ۽ جهيڙو (ج) اتحاد (د) مدد

سوال 6. مختلف مذهبن جا ماڻهو ڪيئن رهي سگهن ٿا؟

(الف) امن سان (ب) جهيڙي سان (ج) نفرت سان (د) اڪيلا

مختصر سوال

سوال 1. اتحاد جي وصف لکو.

سوال 2. پائيچاري مان ڇا مراد آهي؟

سوال 3. نفرت معاشري کي ڪيئن نقصان پهچائي ٿي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. اتحاد ۽ پائيچاري جي اهميت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

سبق 19: وقت جي اهميت

وقت سڀ کان قيمتي شيءِ آهي. جيڪو وقت جو قدر ڪري ٿو، اهو ڪامياب ٿئي ٿو؛ جيڪو وقت ضايع ڪري ٿو، اهو پوءِ پڇتائي ٿو. هن سبق ۾ اسين وقت جي اهميت کي سمجهنداسين.

وقت ڇو قيمتي آهي؟

- وقت هڪ ڀيرو گذري وڃي ته واپس نه ٿو اچي.
- وقت جو صحيح استعمال انسان کي ڪامياب بڻائي ٿو.
- دنيا جا وڏا ماڻهو وقت جا پابند هئا.

وقت جو صحيح استعمال

- هر ڪم لاءِ وقت مقرر ڪرڻ گهرجي ۽ وقت تي ڪم ڪرڻ گهرجي.
- پڑهائي، راند ۽ آرام لاءِ الڳ الڳ وقت رکڻ گهرجي.
- اڄ جو ڪم سڀاڻي تي نه ڇڏڻ گهرجي.

> **اهم لفظ:** وقت جو پابند — وقت تي ڪم ڪندڙ پڇتائڻ — افسوس ڪرڻ

سبق 19: وقت جي اهميت — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. سڀ کان قيمتي شيءِ کهڙي آهي؟

(الف) پئسا (ب) وقت (ج) گهر (د) گاڏي

سوال 2. وقت هڪ پيرو گذري وڃي ته ڇا ٿئي ٿو؟

(الف) واپس اچي ٿو (ب) واپس نه ٿو اچي (ج) رکجي وڃي ٿو (د) وڌي وڃي ٿو

سوال 3. وقت جو صحيح استعمال انسان کي ڇا بڻائي ٿو؟

(الف) ڪامياب (ب) ناڪام (ج) سست (د) غريب

سوال 4. اڄ جو ڪم ڪڏهن ڪرڻ گهرجي؟

(الف) اڄ ئي (ب) سڀاڻي (ج) ڪڏهن به نه (د) هفتي کان پوءِ

سوال 5. وڏا ماڻهو وقت جا ڪيئن هئا؟

(الف) پابند (ب) بي پرواهه (ج) سست (د) غافل

سوال 6. وقت ضايع ڪندڙ پوءِ ڇا ڪري ٿو؟

(الف) پڇتائي ٿو (ب) خوش ٿئي ٿو (ج) ڪامياب ٿئي ٿو (د) آرام ڪري ٿو

مختصر سوال

سوال 1. وقت ڇو قيمتي آهي؟

سوال 2. وقت جو صحيح استعمال ڪيئن ڪجي؟

سوال 3. اڄ جو ڪم سياڻي تي ڇو نه ڇڏڻ گهرجي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. وقت جي اهميت تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

حصو ٻيو — نظم (نظم 1 کان 8)

نظم وزن ۽ قافيي وارو ڪلام آهي. هن حصي ۾ 8 نظم آهن. هر نظم کي صرف **موضوع** ۽ **مرڪزي خيال** سان سمجهايو ويو آهي — شعرن جون ستون نقل نه ڪيون ويون آهن. شعر ياد ڪرڻ لاءِ پنهنجو ڪتاب استعمال ڪريو.

- **نظم 1:** نظم 1: حمد — الله جي واکاڻ
- **نظم 2:** نظم 2: نعت — رسول ﷺ سان محبت
- **نظم 3:** نظم 3: وطن جي محبت
- **نظم 4:** نظم 4: تعليم جو چانڊوڪي
- **نظم 5:** نظم 5: محنت جو ميوو
- **نظم 6:** نظم 6: قدرت جا نظارا
- **نظم 7:** نظم 7: امن جو پيغام
- **نظم 8:** نظم 8: سنڌ — منهنجي ڌرتي

نظم 1: حمد — الله جي واکاڻ

هن نظم جو مرڪزي خيال الله تعاليٰ جي واکاڻ آهي. شاعر ڪائنات جي خوبصورتي — آسمان، سج، چنڊ، درياءَ ۽ ون — کي ڏسي الله جي وڏائي ۽ قدرت کي سڃاڻي ٿو.

مرڪزي خيال

- ڪائنات جي هر شيءِ الله جي قدرت جي نشاني آهي.
- شاعر الله جو شڪر ادا ڪري ٿو ۽ سندس واکاڻ ڪري ٿو.
- نظم جو پيغام آهي: الله جي نعمتن جو شڪر ڪريو.

نظم مان سکڻ

- قدرت جي خوبصورتي کي ڏسي سوچڻ گهرجي.
- شڪرگذاري انسان کي عاجز ۽ شڪرگذار بڻائي ٿي.
- حمد جو موضوع الله جي واکاڻ آهي.

> **اهم لفظ:** حمد — الله جي واکاڻ واري شاعري ڪائنات — سڃي دنيا شڪر — احسان مڃڻ

نظم 1: حمد — الله جي واکاڻ — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. حمد ڪهڙي شاعري کي چئبو آهي؟

(الف) رسول جي واکاڻ (ب) الله جي واکاڻ (ج) وطن جي واکاڻ (د) استاد جي واکاڻ

سوال 2. هن نظم جو مرڪزي خيال ڪهڙو آهي؟

(الف) الله جي واکاڻ ۽ شڪر (ب) جنگ (ج) سفر (د) راند

سوال 3. ڪائنات جي خوبصورتي ڇا جي نشاني آهي؟

(الف) الله جي قدرت (ب) انسان جي طاقت (ج) ڪجھ به نه (د) اتفاق

سوال 4. شڪرگذاري انسان کي ڪيئن بڻائي ٿي؟

(الف) مغرور (ب) عاجز ۽ شڪرگذار (ج) سست (د) غصيل

مختصر سوال

سوال 1. حمد جي وصف لکو.

سوال 2. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

تفصيلي سوال

سوال 1. حمد واري نظم جي مرڪزي خيال ۽ پيغام تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

نظم 2: نعت — رسول ﷺ سان محبت

هن نظم جو مرڪزي خيال رسول اڪرم ﷺ سان محبت ۽ سندس سيرت جي واکاڻ آهي. شاعر رسول ﷺ جي اخلاق، رحم ۽ انسانيت جي پيغام کي ياد ڪري ٿو.

مرڪزي خيال

- رسول ﷺ سڄي دنيا لاءِ رحمت بڻجي آيا.
- سندس اخلاق سڀ کان اعليٰ آهي؛ هو سچو، امين ۽ رحم دل هو.
- نظم جو پيغام آهي: رسول ﷺ جي سيرت تي عمل ڪريو.

نظم مان سکڻ

- رسول ﷺ جي زندگي اسان لاءِ بهترين مثال آهي.
- محبت ۽ رحم انسان جي سڀ کان وڏي خوبي آهي.
- نعت جو موضوع رسول ﷺ جي واکاڻ آهي.

> **اهم لفظ:** نعت — رسول ﷺ جي واکاڻ واري شاعري سيرت — زندگي جو طريقو رحمت — مهرباني

نظم 2: نعت — رسول ﷺ سان محبت — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. نعت ڪهڙي شاعري کي چئبو آهي؟

(الف) الله جي واکاڻ (ب) رسول ﷺ جي واکاڻ (ج) وطن جي واکاڻ (د) قدرت جي واکاڻ

سوال 2. رسول ﷺ سڄي دنيا لاءِ ڇا بڻجي آيا؟

(الف) رحمت (ب) سزا (ج) جنگ (د) ڪجھ به نه

سوال 3. رسول ﷺ جو اخلاق ڪهڙو هو؟

(الف) سڀ کان اعليٰ (ب) سخت (ج) خراب (د) عام

سوال 4. هن نظم جو پيغام ڪهڙو آهي؟

(الف) رسول ﷺ جي سيرت تي عمل ڪريو (ب) سيرت کي وساريو (ج) ڪجھ به نه ڪريو (د) صرف پڑھو

مختصر سوال

سوال 1. نعت جي وصف لکو.

سوال 2. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

تفصيلي سوال

سوال 1. نعت واري نظم جي مرڪزي خيال ۽ پيغام تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

نظم 3: وطن جي محبت

هن نظم جو مرڪزي خيال وطن سان محبت آهي. شاعر پنهنجي وطن جي مٽي، دريائن، جبلن ۽ شهرن سان محبت جو اظهار ڪري ٿو ۽ وطن جي خدمت جو واعدو ڪري ٿو.

مرڪزي خيال

- وطن جي مٽي انسان کي سڀ کان پياري هوندي آهي.
- وطن جي آزادي ۽ عزت لاءِ قرباني ڏيڻ گهرجي.
- نظم جو پيغام آهي: وطن سان محبت ڪريو ۽ ان جي خدمت ڪريو.

نظم مان سکڻ

- وطن سان محبت ايمان جو حصو آهي.
- سڀ شهري بڻجڻ وطن جي خدمت آهي.
- وطن جي ترقي ۾ هر شهري جو حصو آهي.

> **اهم لفظ:** وطن — پنهنجو ملڪ قرباني — وڏي قيمت ڏيڻ

نظم 3: وطن جي محبت — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال ڪهڙو آهي؟

(الف) وطن سان محبت (ب) جنگ (ج) سفر (د) راند

سوال 2. وطن جي متي انسان کي ڪيئن هوندي آهي؟

(الف) سپ کان پياري (ب) نفرت جوڳي (ج) عام (د) خراب

سوال 3. وطن جي آزادي لاءِ ڇا ڏيڻ گهرجي؟

(الف) قرباني (ب) ڪجھ به نه (ج) صرف پئسا (د) صرف وقت

سوال 4. سنو شهري بڻجڻ ڇا آهي؟

(الف) وطن جي خدمت (ب) وطن کي نقصان (ج) ڪجھ به نه (د) اڪيلو رهڻ

مختصر سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

سوال 2. وطن جي خدمت جا ٻه طريقا لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. وطن جي محبت واري نظم جي مرڪزي خيال تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

نظم 4: تعليم جو چانڊوڪي

هن نظم جو مرڪزي خيال تعليم جي روشني آهي. شاعر تعليم کي چانڊوڪي سان پيٽي ٿو، جيڪا جهالت جي اوندهه کي ختم ڪري ٿي.

مرڪزي خيال

- تعليم انسان جي زندگيِ روشني آڻي ٿي.
- جهالت اوندهه آهيءِ تعليم ان کي ختم ڪري ٿي.
- نظم جو پيغام آهي: پڙهو ءِ اڳتي وڌو.

نظم مان سکڻ

- تعليم کان سواءِ انسان اڳتي نه ٿو وڌي سگهي.
- علم جي روشني هر انسان تائين پهچڻ گهرجي.
- شاگرد جي محنت ئي سندس ڪاميابي آهي.

> **اهم لفظ:** چانڊوڪي — چنڊ جي روشني جهالت — اڻ پڙهيل هجڻ

نظم 4: تعليم جو چانڊوڪي — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. شاعر تعليم کي ڪهڙي شيءِ سان پيٽيو آهي؟

(الف) چانڊوڪي (ب) باھ (ج) پاڻي (د) هوا

سوال 2. جهالت ڇا آهي؟

(الف) روشني (ب) اوندهه (ج) علم (د) ڪاميابي

سوال 3. هن نظم جو پيغام ڪهڙو آهي؟

(الف) پڙهو ۽ اڳتي وڌو (ب) نه پڙهو (ج) ننڊ ڪريو (د) راند ڪريو

سوال 4. علم جي روشني ڪٽي پهچڻ گهرجي؟

(الف) هر انسان تائين (ب) صرف اميرن تائين (ج) صرف استادن تائين (د) ڪٽي به نه

مختصر سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

سوال 2. تعليم کي چانڊوڪي سان ڇو پيٽيو ويو آهي؟

تفصيلي سوال

سوال 1. تعليم واري نظم جي مرڪزي خيال تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

نظم 5: محنت جو ميوو

هن نظم جو مرڪزي خيال محنت جو ميوو آهي. شاعر ٻڌائي ٿو ته جيڪو محنت ڪري ٿو، اهو ضرور ميوو کائي ٿو؛ محنت ڪڏهن به ضايع نه ٿيندي آهي.

مرڪزي خيال

- محنت ڪاميابي جي ڪنجي آهي.
- محنت ڪندڙ کي عزت ۽ ڪاميابي ملي ٿي.
- نظم جو پيغام آهي: محنت ڪريو، ڪاميابي ضرور ملندي.

نظم مان سکڻ

- سستي انسان کي پوئتي ڇڏي ٿي.
- روزانو ٿوري محنت وڏي ڪاميابي ڏئي ٿي.
- ناڪامي کان نه ڊڄو؛ وري ڪوشش ڪريو.

> **اهم لفظ:** ميوو — محنت جو نتيجو سستي — ڪم نه ڪرڻ

نظم 5: محنت جو ميوو — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال ڪهڙو آهي؟

(الف) محنت جو ميوو (ب) سستي (ج) ننڊ (د) راند

سوال 2. محنت ڇا جي ڪنجي آهي؟

(الف) ناڪامي (ب) ڪاميابي (ج) سستي (د) غربت

سوال 3. محنت ڪندڙ کي ڇا ملي ٿو؟

(الف) عزت ۽ ڪاميابي (ب) ناڪامي (ج) ٽڪاوٽ (د) ڪجھ به نه

سوال 4. سستي انسان کي ڪٿي ڇڏي ٿي؟

(الف) اڳتي (ب) پوئتي (ج) مٿي (د) ڪٿي به نه

مختصر سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

سوال 2. محنت ۽ ڪاميابي جو تعلق لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. محنت واري نظم جي مرڪزي خيال تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

نظم 6: قدرت جا نظارا

هن نظم جو مرڪزي خيال قدرت جي خوبصورتي آهي. شاعر جبلن، دريائن، گلن، پکين ۽ مينهن جي نظارن کي ڏسي خوش ٿئي ٿو ۽ قدرت جي خالق جي واکاڻ ڪري ٿو.

مرڪزي خيال

- قدرت جي هر نظاري ۾ خوبصورتي آهي.
- گل، پکي، درياءَ ۽ جبل قدرت جا تحفا آهن.
- نظم جو پيغام آهي: قدرت جي حفاظت ڪريو.

نظم مان سکڻ

- قدرت جي خوبصورتي کي ڏسي انسان خوش ٿئي ٿو.
- ماحول جي حفاظت قدرت جي حفاظت آهي.
- قدرت جي نعمتن جو شڪر ڪرڻ گهرجي.

> **اهم لفظ:** قدرت — الله جي بڻايل دنيا نظارو — ڏسڻ واري شيءِ

نظم 6: قدرت جا نظارا — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال ڪهڙو آهي؟

(الف) قدرت جي خوبصورتي (ب) جنگ (ج) سفر (د) راند

سوال 2. گل، پکي ۽ درياءَ ڪهڙا آهن؟

(الف) قدرت جا تحفا (ب) انسان جا ٺاهيل (ج) ڪجھ به نه (د) خراب شيون

سوال 3. قدرت جي حفاظت جو مطلب ڇا آهي؟

(الف) ماحول جي حفاظت (ب) وڻ ڪٽڻ (ج) پاڻي ضايع ڪرڻ (د) ڪچرو اڇلائڻ

سوال 4. قدرت جي نعمتن تي ڇا ڪرڻ گهرجي؟

(الف) شڪر (ب) ناشڪري (ج) غصو (د) ڪجھ به نه

مختصر سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

سوال 2. قدرت جي حفاظت جا ٻه طريقا لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. قدرت واري نظم جي مرڪزي خيال تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

نظم 7: امن جو پيغام

هن نظم جو مرڪزي خيال امن جو پيغام آهي. شاعر ٻڌائي ٿو ته امن سان ئي انسان خوش رهي سگهي ٿو ۽ جنگ ۽ نفرت انسان کي تباهه ڪن ٿيون.

مرڪزي خيال

- امن انسان جي خوشي جو بنياد آهي.
- جنگ ۽ نفرت انسان کي تباهه ڪن ٿيون.
- نظم جو پيغام آهي: محبت ڪريو، نفرت نه.

نظم مان سکڻ

- امن سان معاشرو مضبوط ٿئي ٿو.
- هڪٻئي سان محبت ۽ پائيچارو امن آڻي ٿو.
- امن جو پيغام هر انسان تائين پهچڻ گهرجي.

> **اهم لفظ:** امن — سڪون ۽ سلامتي نفرت — دشمني

نظم 7: امن جو پيغام — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال ڪهڙو آهي؟

(الف) امن جو پيغام (ب) جنگ جو پيغام (ج) نفرت جو پيغام (د) سفر جو پيغام

سوال 2. امن انسان جي ڪهڙي شيءِ جو بنياد آهي؟

(الف) خوشي (ب) نفرت (ج) جنگ (د) غربت

سوال 3. جنگ ۽ نفرت انسان کي ڇا ڪن ٿيون؟

(الف) خوش ڪن ٿيون (ب) تباهه ڪن ٿيون (ج) مضبوط ڪن ٿيون (د) ڪامياب ڪن ٿيون

سوال 4. امن ڪيئن اڇي ٿو؟

(الف) محبت ۽ پائيچاري سان (ب) نفرت سان (ج) جهيڙي سان (د) اڪيلو رهڻ سان

مختصر سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

سوال 2. امن ۽ نفرت جو فرق لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. امن واري نظم جي مرڪزي خيال تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

نظم 8: سنڌ — منهنجي ڌرتي

هن نظم جو مرڪزي خيال سنڌ سان محبت آهي. شاعر سنڌ جي درياءَ، ريگستان، شهرن ۽ ثقافت سان محبت جو اظهار ڪري ٿو ۽ سنڌ جي خدمت جو واعدو ڪري ٿو.

مرڪزي خيال

- سنڌ اسان جي ڌرتي ۽ سڃاڻپ آهي.
- سنڌو درياءَ، اجرڪ ۽ ٽوپي سنڌ جون نشانيون آهن.
- نظم جو پيغام آهي: سنڌ سان محبت ڪريو ۽ ان جي خدمت ڪريو.

نظم مان سکڻ

- پنهنجي ڌرتي سان محبت انسان جي فطرت آهي.
- سنڌ جي ثقافت جي حفاظت اسان جو فرض آهي.
- سنڌ جي ترقي ۾ هر سنڌي جو حصو آهي.

> **اهم لفظ:** ڌرتي — پنهنجو وطن سڃاڻپ — پهچاڻ

نظم 8: سنڌ — منهنجي ڌرتي — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال ڪهڙو آهي؟

(الف) سنڌ سان محبت (ب) ٻئي ملڪ سان محبت (ج) سفر (د) راند

سوال 2. سنڌ جون نشانيون ڪهڙيون آهن؟

(الف) سنڌو درياءَ، اجرڪ ۽ ٽوپي (ب) صرف رستا (ج) صرف اسڪول (د) صرف ڪتاب

سوال 3. سنڌ جي ثقافت جي حفاظت ڪنهن جو فرض آهي؟

(الف) اسان جو (ب) ڪنهن جو به نه (ج) صرف حڪومت جو (د) صرف استاد جو

سوال 4. پنهنجي ڌرتي سان محبت ڇا آهي؟

(الف) انسان جي فطرت (ب) غلطي (ج) ڪجھ به نه (د) نفرت

مختصر سوال

سوال 1. هن نظم جو مرڪزي خيال بيان ڪريو.

سوال 2. سنڌ جون ٻه نشانيون لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. سنڌ واري نظم جي مرڪزي خيال تي تفصيلي نوٽ لکو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

صرف و نحو — گرامر

گرامر ٻولي کي صحيح لکڻ ۽ ڳالهائڻ جو علم آهي. هن حصي ۾ اسم، فعل، ضمير، صفت، جملو، واحد جمع، مذڪر مؤنث، محاورا ۽ مضمون لکڻ سکنداسين.

اسم ۽ ان جا قسم

- اسم اهو لفظ آهي جيڪو ڪنهن شخص، جاءِ، شيءِ يا خيال جو نالو هجي؛ مثال: علي، ڪراچي، ڪتاب، محبت.
- اسم معرفه: خاص نالو، مثال: شاهه لطيف. اسم نڪره: عام نالو، مثال: شاعر.
- اسم جي سڃاڻپ: جنهن لفظ تي «ڪير» يا «ڇا» جو سوال ٿئي، اهو اسم آهي.

فعل ۽ زمانو

- فعل اهو لفظ آهي جيڪو ڪم ڪرڻ کي ظاهر ڪري؛ مثال: پڑهڻ، لکڻ، وڃڻ.
- فعل جا ٽي زمانا آهن: ماضي (گذريل وقت)، حال (هاڻوڪو وقت) ۽ مستقبل (ايندڙ وقت).
- مثال: «هن پڑهيو» ماضي آهي، «هو پڑهي ٿو» حال آهي، «هو پڑهندو» مستقبل آهي.

ضمير ۽ صفت

- ضمير اهو لفظ آهي جيڪو اسم جي جاءِ تي اچي؛ مثال: هو، هي، مان، اسين، تون.
- صفت اهو لفظ آهي جيڪو اسم جي خوبي يا خرابي ٻڌائي؛ مثال: سٺو، وڏو، سهڻو.
- مثال: «سٺو شاگرد» ۾ «سٺو» صفت آهي ۽ «شاگرد» اسم آهي.

جملو ۽ ان جا قسم

- جملو لفظن جو اهڙو مجموعو آهي جنهن مان پورو مطلب سمجھ ۾ اچي.
- خبري جملو: خبر ڏئي، مثال: سج اپريو. سوالیه جملو: سوال پڇي، مثال: تون ڪٿي وڃين ٿو؟
- حڪمي جملو: حڪم ڏئي، مثال: ڪتاب پڑھه. ندائي جملو: سڏ ڪري، مثال: اي شاگرد!

واحد جمع ۽ مذڪر مؤنث

- واحد: هڪ شيءِ، مثال: ڪتاب. جمع: هڪ کان وڌيڪ، مثال: ڪتابون.
- مذڪر: نر لاءِ، مثال: شاگرد. مؤنث: مادي لاءِ، مثال: شاگرديائي.
- جمع ٺاهڻ جا طريقا: ڪتاب — ڪتابون، شاگرد — شاگرد، ڇوڪرو — ڇوڪرا.

محاورا ۽ ضرب المثل

- محاورو لفظن جو اهڙو مجموعو آهي جنهن جي معنيٰ لفظن جي معنيٰ کان مختلف هجي.
- ضرب المثل هڪ مڪمل جملو آهي جنهن ۾ نصيحت يا تجربو هجي.
- مثال: محنت ڪاميابي جي ڪنجي آهي — هي هڪ ضرب المثل آهي.

مضمون ۾ خط لکڻ

- مضمون ۾ پهريان تعارف، پوءِ مکيه ڳالهيون ۽ آخر ۾ نتيجو لکڻ گهرجي.
- خط ۾ پهريان سلام، پوءِ مطلب ۽ آخر ۾ نالو لکڻ گهرجي.
- مضمون ۽ خط سادي ۽ صحيح ٻولي ۾ لکڻ گهرجن.

> **اهم لفظ:** اسم — نالو وارو لفظ فعل — ڪم وارو لفظ ضمير — اسم جي جاءِ تي ايندڙ لفظ صفت — خوبي ٻڌائيندڙ لفظ جملو — پورو مطلب ڏيندڙ لفظن جو مجموعو

صرف و نحو — گرامر — مشقي سوال

چونڊ سوال

سوال 1. اسم ڪهڙو لفظ آهي؟

(الف) ڪم ڪرڻ وارو لفظ (ب) نالو وارو لفظ (ج) خوبي وارو لفظ (د) سوال وارو لفظ

سوال 2. فعل جا ڪيترا زمانا آهن؟

(الف) ٻه (ب) ٽي (ج) چار (د) پنج

سوال 3. «هو پڑهندو» ڪهڙو زمانو آهي؟

(الف) ماضي (ب) حال (ج) مستقبل (د) ڪو به نه

سوال 4. ضمير ڪهڙو لفظ آهي؟

(الف) اسم جي جاءِ تي ايندڙ لفظ (ب) ڪم وارو لفظ (ج) خوبي وارو لفظ (د) نالو وارو لفظ

سوال 5. «سنو شاگرد» ۾ «سنو» ڇا آهي؟

(الف) اسم (ب) فعل (ج) صفت (د) ضمير

سوال 6. سواليه جملو ڪهڙو آهي؟

(الف) سچ اپريو. (ب) تون ڪٿي وڃين ٿو؟ (ج) ڪتاب پڑهه. (د) اي شاگرد!

سوال 7. «ڪتاب» جو جمع ڇا آهي؟

(الف) ڪتابو (ب) ڪتابون (ج) ڪتابا (د) ڪتابي

سوال 8. مذڪر جو مثال ڪهڙو آهي؟

(الف) شاگرديائي (ب) شاگرد (ج) ڪتاب (د) محبت

سوال 9. محاورو ڇا آهي؟

(الف) لفظن جو مجموعو جنهن جي معنيٰ مختلف هجي (ب) هڪ نالو (ج) هڪ سوال (د) هڪ جملو

سوال 10. مضمون ۾ آخر ۾ ڇا لکڻ گهرجي؟

(الف) تعارف (ب) مکيه ڳالهيون (ج) نتيجو (د) سلام

مختصر سوال

سوال 1. اسم جي وصف لکو ۽ هڪ مثال ڏيو.

سوال 2. فعل جا ٽي زمانا لکو.

سوال 3. ضمير ۽ صفت ۾ فرق بيان ڪريو.

سوال 4. واحد ۽ جمع جي وصف لکو.

سوال 5. مضمون لکڻ جو طريقو لکو.

تفصيلي سوال

سوال 1. اسم، فعل ۽ ضمير جي وصفن ۽ مثالن سان تفصيلي نوٽ لکو.

سوال 2. جملي جي قسمن تي تفصيلي نوٽ لکو، هر قسم جو هڪ مثال ڏيو.

> هر جواب پنهنجي لفظن ۾، مڪمل جملن ۾ لکو. تفصيلي سوال ۾ تعارف، مکيه ڳالهيون مثالن سان ۽ مختصر نتيجو ڏيو.

ورجائي جي فهرست

امتحان کان اڳ واري هفتي ۾ هي فهرست استعمال ڪريو. هر نقطي تي تڏهن صحيح جو نشان لڳايو جڏهن توهان ان کي نوٽس ڏسڻ کان سواءِ بيان ڪري سگهو.

- سبق 1: ادب جي وصف، نثر ۽ شاعري جو فرق، سنڌي ادب جي اهميت.
- سبق 2: شاهه لطيف جي زندگي، شاهه جو رسالو، تمبورو، عرس.
- سبق 3: سچل سرمست جي زندگي ۽ سندس پيغام.
- سبق 4–5: سنڌ جي تاريخ ۽ ثقافت، موهن جو دڙو.
- سبق 6: مرزا قليچ بيگ ۽ جديد سنڌي ادب.
- سبق 7–9: سنڌي ٻولي، تعليم ۽ محنت جي اهميت.
- سبق 10–11: صحت، صفائي ۽ ماحول جي حفاظت.
- سبق 12–14: سچائي، وطن سان محبت ۽ استاد جو احترام.
- سبق 15–16: ڪتاب ۽ مطالعو، سائنس ۽ ٽيڪنالاجي.
- سبق 17–19: سنڌ جا بزرگ، اتحاد ۽ وقت جي اهميت.
- نظم 1–8: هر نظم جو مرڪزي خيال ۽ پيغام — حمد، نعت، وطن، تعليم، محنت، قدرت، امن، سنڌ.
- گرامر: اسم، فعل جا ٽي زمانا، ضمير، صفت، جملي جا قسم، واحد جمع، مذڪر مؤنث، محاورا، مضمون ۽ خط.
- پيپر: ڪل نمبر 75؛ ٽي حصا — چونڊ سوال، مختصر سوال، تفصيلي سوال. سيني حصن جي تياري ڪريو.

> ڪاميابي جي دعا سان. اهم لفظ ورجايو، سوال ٻيهر حل ڪريو ۽ امتحان کان اڳ پنهنجي بورڊ جي تازي ماڊل پيپر کي ضرور ڏسو.

چونڊ سوالن جي جوابي ڪنجي

سڀني چونڊ سوالن جا جواب، سبق وار.

سبق 1 سبق 1 س1: B · سبق 1 س2: A · سبق 1 س3: B · سبق 1 س4: C · سبق 1 س5: B · سبق 1 س6: B

سبق 2 سبق 2 س1: B · سبق 2 س2: A · سبق 2 س3: B · سبق 2 س4: B · سبق 2 س5: A · سبق 2 س6: B

سبق 3 سبق 3 س1: A · سبق 3 س2: B · سبق 3 س3: C · سبق 3 س4: A · سبق 3 س5: B · سبق 3 س6: A

سبق 4 سبق 4 س1: B · سبق 4 س2: A · سبق 4 س3: A · سبق 4 س4: A · سبق 4 س5: A · سبق 4 س6: A

سبق 5 سبق 5 س1: B · سبق 5 س2: B · سبق 5 س3: B · سبق 5 س4: A · سبق 5 س5: A · سبق 5 س6: A

سبق 6 سبق 6 س1: B · سبق 6 س2: B · سبق 6 س3: B · سبق 6 س4: B · سبق 6 س5: A · سبق 6 س6: B

سبق 7 سبق 7 س1: B · سبق 7 س2: A · سبق 7 س3: A · سبق 7 س4: A · سبق 7 س5: A · سبق 7 س6: B

سبق 8 سبق 8 س1: A · سبق 8 س2: A · سبق 8 س3: A · سبق 8 س4: A · سبق 8 س5: A · سبق 8 س6: A

سبق 9 سبق 9 س1: B · سبق 9 س2: A · سبق 9 س3: A · سبق 9 س4: B · سبق 9 س5: A · سبق 9 س6: A

سبق 10 سبق 10 س1: B · سبق 10 س2: A · سبق 10 س3: B · سبق 10 س4: A · سبق 10 س5: A · سبق 10 س6: A

سبق 11 سبق 11 س1: A · سبق 11 س2: A · سبق 11 س3: C · سبق 11 س4: A · سبق 11 س5: B · سبق 11 س6: B

سبق 12 سبق 12 س1: B · سبق 12 س2: B · سبق 12 س3: A · سبق 12 س4: A · سبق 12 س5: A · سبق 12 س6: A

سبق 13 سبق 13 س1: A · سبق 13 س2: A · سبق 13 س3: A · سبق 13 س4: A · سبق 13 س5: A · سبق 13 س6: A

سبق 14 سبق 14 س1: A · سبق 14 س2: A · سبق 14 س3: A · سبق 14 س4: A · سبق 14 س5: A · سبق 14 س6: A

سبق 15 سبق 15 س1: B · سبق 15 س2: A · سبق 15 س3: B · سبق 15 س4: A · سبق 15 س5: A · سبق 15 س6: A

سبق 16 سبق 16 س1: A · سبق 16 س2: A · سبق 16 س3: A · سبق 16 س4: A · سبق 16 س5: A · سبق 16 س6: A

سبق 17 سبق 17 س1: A · سبق 17 س2: B · سبق 17 س3: A · سبق 17 س4: A · سبق 17 س5: A · سبق 17 س6: A

سبق 18 سبق 18 س1: A · سبق 18 س2: A · سبق 18 س3: A · سبق 18 س4: A · سبق 18 س5: B · سبق 18 س6: A

سبق 19 سبق 19 س1: B · سبق 19 س2: B · سبق 19 س3: A · سبق 19 س4: A · سبق 19 س5: A · سبق 19 س6: A

نظم 1 نظم 1 س1: B · نظم 1 س2: A · نظم 1 س3: A · نظم 1 س4: B

نظم 2 نظم 2 س1: B · نظم 2 س2: A · نظم 2 س3: A · نظم 2 س4: A

نظم 3 نظم 3 س1: A · نظم 3 س2: A · نظم 3 س3: A · نظم 3 س4: A

نظم 4 نظم 4 س1: A · نظم 4 س2: B · نظم 4 س3: A · نظم 4 س4: A

نظم 5 نظم 5 س1: A · نظم 5 س2: B · نظم 5 س3: A · نظم 5 س4: B

نظم 6 نظم 6 س1: A · نظم 6 س2: A · نظم 6 س3: A · نظم 6 س4: A

نظم 7 نظم 7 س1: A · نظم 7 س2: A · نظم 7 س3: B · نظم 7 س4: A

نظم 8 نظم 8 س1: A · نظم 8 س2: A · نظم 8 س3: A · نظم 8 س4: A

گرامر گرامر س1: B · گرامر س2: B · گرامر س3: C · گرامر س4: A · گرامر س5: C · گرامر س6: B · گرامر س7: B · گرامر س8: B · گرامر س9: A · گرامر س10: C

كتاب جو آخر. هي نوٽس سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ ڇامشورو جي ڪتاب سنڌي لازمي (ڪلاس نائون) مطابق، سنڌ جي سڀني بوردن جي شاگردن لاءِ لکيل اصل مطالعي وارو مواد آهن. هي نه ڪتاب آهن ۽ نه ئي ڪنهن بورڊ جي سرڪاري اشاعت.